

ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

Issn: 1309-9302 <http://sobiad.odu.edu.tr>

Cilt: 3 Sayı: 5 Haziran 2012

**EĞİRDİR İLÇESİ TARIM ÜRETİCİLERİNİN TARIM SİGORTASI
YAPTIRMAYA KARAR VERME SÜRECİNDE ETKİLİ OLAN
FAKTÖRLERİN ANALİZİ**

**“ANALYSIS OF THE EFFECTIVE FACTORS OF EĞİRDİR
AGRICULTURAL PRODUCERS' DECISION PROCESS ON HAVING AN
AGRICULTURAL INSURANCE”**

Adnan ERTAN*

Mustafa GÖK**

Özet

Tarımsal üretimin karşı karşıya olduğu çeşitli riskler nedeniyle, tarım sigortaları dünya çapında yaygın olarak uygulanmaktadır. Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde olan ülkemizde de 2005 yılında çıkarılan Tarım Sigortaları Kanunu ile devlet destekli tarım sigortaları uygulanmaya başlanmıştır. Bu çalışmada, 427 üretici ile yüz yüze görüşülerek yapılan anketlerle elde edilen verilerin ışığında Eğirdir ilçesinde tarım sigortası uygulamasının bilinirlik düzeyi ve çiftçilerin tarım sigortası yaptırma kararı vermelerinde etkili olduğu düşünülen faktörlerin tarım sigortası yaptırmadaki etkileri ve etki düzeyleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda, demografik etkenlerden çiftçilerin yaşlarının tarım sigortası yaptırma konusunda önemli bir etken olduğu ortaya çıkmış, çiftçilerin yaşları ile tarım sigortası yaptırma oranları arasında ters yönlü bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca çiftçilerin eğitim seviyelerinin de tarım sigortası yaptırmadaki etkisi önemli bulunmuştur. Arazi büyüklüğü ile tarım sigortası yaptırma oranı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamakla beraber 20 dekar ve üstünde araziye sahip olanların 20 dekar altında araziye sahip olanlara göre daha az oranda tarım sigortası yaptırdıkları ortaya çıkmıştır. Araştırma kapsamındaki yerleşim yerlerine göre tarım sigortası yaptırma düzeyleri ilçe merkezinde % 49 ile en yüksek seviyede bulunmakta, % 31 ile ikinci olarak köyler gelmekte ve % 12 ile belde ve kasabalarda en

* Yard.Doç.Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi.

** Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisan Öğrencisi.

düşük seviyede bulunmaktadır. Devlet destekli tarım sigortası hakkında bilgi sahibi olanların devlet destekli tarım sigortası yaptırmalarında % 86 oranında devletin prim desteğinin etkili olduğu görülmektedir. Tarım sigortalarındaki devlet desteği hususunda bilgilendirmenin artırılmasının tarım sigortası yaptırma oranını artıracığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarım Sigortası, Karar Verme, Lojistik Regresyon.

Abstract

Due to various risks faced by agricultural production, agricultural insurance is widely used around the world. State-sponsored agricultural insurances came into effect by the agricultural insurances law enacted in 2005 in Turkey which is in the adaptation process to European Union. In this study, level of awareness of agricultural insurance and the effects and effect levels of factors that considered as effective on the decision of farmer's applying for agricultural insurance in Eğirdir region are tried to be revealed in the light of the data obtained from 427 face to face interviews. As a result, ages of farmers is emerged as an important demographic factor on the decision of applying for agricultural insurance and it's found that there is a reverse relation between the farmer's ages and the ratio of applying agricultural insurance. Education degrees of farmers are also found as an important factor on the ratio of applying agricultural insurance. As well as a significant relation between land size and ratio of applying for agricultural insurance is not found, the ratio of application for agricultural insurance of the farmers who owned land under 20 decares are more than the ratio of application for agricultural insurance of the farmers who owned 20 decares and above land. The ratio of applying for agricultural insurance is % 49 in the center of district and it's found the highest ratio among all settlements, the average ratio of villages is % 31 and the average ratio of towns and counties is % 12 and it's the lowest ratio of agricultural insurance ratios according to the settlement size. It is seen that % 86 of the farmers who have information about state-sponsored agricultural insurance applied agricultural insurance because of the premium payments given by the state. It is established that enlightenment about the support of the state in agricultural insurance will increase the ratio of agricultural insurance applications.

Keywords: Agricultural Insurance, Decision Making, Logistic Regression.

1. Materyal ve Yöntem

Araştırma Isparta ilinde tarım sigortalarının yoğun olarak yapıldığı Eğırdir ilçe merkezi ve bu ilçeye bağlı 20 köy ve 4 beldeyi kapsamaktadır. Bu çalışma Eğırdir ilçe tarım müdürlüğünde çiftçi kayıt sistemine (ÇKS) kayıtlı 2043 tarım işletmesinden 427 tarım işletmecisi ile yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Bu üreticilerin tarım sigortası yaptırmalarında ve yaptırmamalarındaki sebepler ve etkenler araştırılmıştır. Aynı

şekilde son yıllarda uygulanmaya konulan devlet destekli tarım sigortalarının çiftçiler üzerindeki etkileri incelenmiştir. Verilerin toplanmasında anket yöntemi, elde edilen verilerin istatistiksel analizinde ise lojistik regresyon yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, en az değişkeni kullanarak en iyi uyuma sahip olacak şekilde bağımlı ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi tanımlayabilen ve istatistiksel olarak kabul edilebilir bir model kurulmuştur. Bu modelde bağımlı değişken olarak tarım sigortası yaptırma/yaptırmama, bağımsız değişkenler olarak da bireysel nitelikler, işletme özellikleri, haberleşme davranışları ve tarım sigortasına karşı tutum ele alınmıştır.

2. Çalışmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Isparta ili Eğirdir ilçesinde tarım üreticilerinin tarım sigortası yaptırmaya karar verme sürecinde etkili olan faktörlerin belirlenmesidir. Söz konusu etkenlerin belirlenmesi sırasında, tarım sigortalarının desteklenmesine yönelik yeni uygulamalar da dikkate alınarak devlet destekli tarım sigortalarının uygulamaya geçmesi ile ortaya çıkan ekonomik nitelikteki bu değişkenin üreticilerin karar verme sürecinde ne derece etkili bir faktör olduğunun ortaya konulmasını hedeflemektedir. Ayrıca bu çalışmada tarım üreticilerinin demografik özelliklerinin, işletme özelliklerinin ve diğer tarım işletmelerinden ve işletmecilerinden etkilenmelerinin tarım sigortası yaptırmalarına nasıl etki ettiğinin analizinin yapılması da hedeflenmiştir.

3. Araştırma Konusu Tarım Sigortası Hakkında Genel Bilgiler

Tarımsal faaliyetler birçok risklerle karşı karşıyadır. Bu riskler; doğal, ekonomik ve sosyal boyutlu olup bir işletmede mal ve can güvenliğini tehdit edici hatta yok edici afetler ve felaketler düzeyinde olabilmektedir. Tarımda teknik önlemlerle önlenmesi mümkün olmayan risklerin sık görülmesi, genellikle gelir düzeyi düşük çiftçileri bazı yıllar çok zor duruma düşürmekte; tarımsal yapılarını iyileştirici ve geleceğe yönelik üretimlerini artırıcı çabalarını olumsuz etkilemektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede olduğu gibi tarım sigortaları uygulaması ile bu felaketlerin neden olduğu zararlar önlenebilmektedir (Güngör 2006: 1).

Dünyada modern anlamda tarımsal sigorta uygulamaları 1770–1800 yılları arasında Avrupa’da başlamıştır. İlk kez İrlanda’da sigorta kooperatiflerince hayvan sigortaları ve Almanya’da ise dolu ve yangın sigortaları yapılmıştır. Diğer Avrupa ülkeleri ve daha sonra A.B.D. ve Japonya gibi ülkelerde geniş kapsamlı tarım sigortaları uygulamaları başlamıştır (Dinler 2004: 3).

Avrupa Birliği içerisinde en kapsamlı ve en başarılı tarım sigortası sistemine sahip ülke olarak gösterilen İspanya’da doğal riskler en yüksek derecede teminat altına alınmaya çalışılmaktadır. Tüm doğal afetler teminat kapsamında olup devlet tarafından desteklenmektedir. Ortalama devlet desteği %53 olup, bunun % 40- 45 kadarı (137 milyon Euro) merkezi hkmet tarafından, %10-15 kadarı ise yerel yönetimler tarafından karşılanmaktadır. İspanya’da tarım sigortası zorunlu olmayıp, ancak hemen hemen tüm çiftçilerin sigorta yaptırdığı, tarım sigorta sistemi sadece tarımsal ürünleri kapsamayıp aynı zamanda hayvan risklerini de kapsamaktadır (Tümtaş 2007: 36).

Türkiye’de tarım sigortaları uygulamaları 1957 yılında başlamış olmasına rağmen 1995 yılına kadar tarımda risk yönetiminde devletin ifti primlerini desteklemesi hiçbir zaman konu edilmemiş ve doğal afetler öncesinde herhangi bir çalışma yapılmamıştır. 1987 yılında planlı bir çalışma başlatılmış, 1995 yılında tarım sigortalarının ortak bir sistem içerisinde uygulanması için Tarım Sigortaları Vakfı (T.S.V.) kurulmuştur. Daha sonra 2004 yılında ülke genelinde yaşanan doğal afetin 2 milyar TL zarar oluşturması ve mevcut yasalarla bu zararın karşılanamaması ile ülkemizde de tarımsal yapıya uygun tarım sigortaları sisteminin oluşturulması için hkmetin acil eylem planına aldığı kanunun çalışmaları hızlandırılmıştır (Tümtaş 2007: 52).

İspanya modeli örnek alınarak 14.06.2005 tarihinde devlet destekli sigorta uygulaması amaçlı kabul edilen kanun gereği faaliyetlerin yürütülmesi amaçlı Tarım Sigortaları Merkezi (Tarsim) resmen 28.10.2006 tarihinde kurulmuştur. Çiftçilerin primlerinin % 50’sini destekleyen Tarsim, aynı zamanda ifti Kayıt Sistemi’ne (.K.S.) iftilerin kayıt olmasını, n soy ve soy kütüğü kayıtlarının güncel olması şartlarını da getirmiştir. Böylelikle çiftçinin bu sigorta yardımından yararlanabilmesi için her yıl yetiştirecek olduğu ürünü Tarım İl veya İlçe Müdürlüklerine bildirmesi gerekmektedir. Tarsim’in verilerine göre KS’ye kayıtlı çiftçilerin sayısı 2.700.000 civarındadır. Bu çiftçilerin 1.158.768’i Tarsim’e tarım sigortası yaptırmıştır (www.tarsim.org.tr/faaliyetraporu.pdf10.05.2012).

4. Araştırma Sonuçları

Tablo 1. Üreticilerin Demografik Özellikleri ve Tarım sigortası bilgi ve yaptırma durumları

Yaş Özellikleri			Eğitim Durumları			Yerleşim Yerleri			
Yaş Grupları	Sayı (n)	Yüzde (%)	Eğitim özelliği	Sayı (n)	Yüzde %	Y.Merkezleri	Sayı (n)	Yüzde (%)	
18-25	3	,7	Okur-yazar değil	14	3,3	İlçe Merkezi	51	12,0	
26-35	23	5,4	Okur-yazar	23	5,4	Kasaba	65	15,3	
36-45	70	16,5	İlkokul	309	72,9	Köy	308	72,6	
46-55	123	29,0	Lise	51	12,0	-	-	-	
56 ve üzeri	205	48,3	Yüksek okul	27	6,3	-	-	-	
Toplam	424	100,0	Toplam	424	100,0	Toplam	424	100,0	
İşletmelerin Arazi Büyüklükleri				Üreticilerin Tarım Sigortası Yaptırma/Yaptırmama Durumları					
				Yaptıranlar		Yaptırmayanlar		Toplam	
	Sayı (n)	Yüzde %	Kümülatif %	Sayı (n)	Yüzde	Sayı (n)	Yüzde	sayı	Yüzde
- 5 dekar	35	8,3	8,3	128	30,2	296	69,8	424	100,0
5 – 10 dekar	87	20,5	28,8	Üreticilerin tarım sigortasını bilmeleri					
10 - -20 dekar	133	31,4	60,1	Bilenler		Bilmeyenler		Toplam	
20 – 50 dekar	124	29,2	89,4	Sayı (n)	Yüzde	Sayı (n)	Yüzde	sayı	Yüzde
+ 50 dekar	45	10,6	100,0	272	64,2	152	35,8	424	100
Toplam	424	100,0							

Tablo 1’den de görüleceği üzere ankete katılanların yaş aralıklarına bakıldığında verilen cevaplarda ilk sırada %48,3 ile 56 yaş ve üzeri yer almaktadır. İkinci sırayı %29 ile 46–55 yaş grubu, diğerleri ise sırasıyla; %16,5 ile 36-45 yaş grubu, %5,4 ile 26-35 grubu ve son sırayı da %0,7 ile 18–25 yaş grubu oluşturmaktadır. Ankete katılan çiftçilerin %72,9 oranı ile ilk sırayı ilköğretim mezunları oluşturmaktadır. Lise mezunlarının oranı %12, Yüksek okul ve fakülte mezunlarının oranı ise %6,3 olup, son sırada %3,3 ile okur yazar olmayanlar yer almaktadır. Yine Tablo 1’den görüldüğü üzere; çiftçilerin %12’si ilçe merkezinde %15’i belde ve kasabada %73’ü ise köylerde yaşamaktadır.

Ankete katılan çiftçilerin işletme büyüklükleri incelendiğinde; üreticilerin %8,3’ ünün 5 dekara kadar ,%10,6’sının 50 dekar ve üzeri, %20,5’inin 5-10 dekar, %29,2’sinin 20-50 dekar, %31,40’nının ise 10-20 dekar araziye sahip oldukları görülmüştür. İşletmelerin %89,4’ü 50 dekardan daha az araziye sahiptir. Ankete katılan 424 çiftçinin %30,2’si (128 kişi) devlet destekli tarım sigortası yaptırmış olup, %69,8’i (296 kişi) ise henüz tarım sigortası yaptırmamıştır. Ankete katılan 424 kişinin,%36 ‘sı tarım sigortası ve tarım sigortasının nerede yapıldığı konusunda bilgi

sahibi olmadığı, %64'ü ise tarım sigortası ve nerede yapıldığı konusunda bilgi sahibi oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca ankete katılan 424 kişinin yalnızca %22'si bir uzman tarafından bilgilendirilmiş, %21'i kısmen bilgilendirilmiş, çok büyük bir kısmı yaklaşık %57'si ise bu konuda şimdiye kadar uzman kişiler tarafından bilgilendirilmediğini ifade etmişlerdir. Yine anket sonuçlarına göre; çiftçilerin %22'si tam olarak sigorta konusunda bilinçlendirilmiştir. Çiftçilerin yaklaşık %78'nin ise ya bilgisi yok ya da kısmen bilgisinin var olması durumu, sigorta konusunda yöre çiftçisinin bilgilendirilmesi gerektiğini açıkça göstermektedir. Çünkü %47,4 oranında bilgilendirme sonrası sigorta yaptırma isteği olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Üreticilerin Devlet Destekli Tarım Sigortası Yaptırmasına Etkili Olan Faktörler

Devlet Destekli tarım Sigortası hakkında üreticilerin bilgileri		Sayı (n)	Yüzde %	
Bilgisi olanlar		275	64,9	
Bilgisi olmayanlar		149	35,1	
Toplam		424	100	
Bilgisi olanlar için Tarım Sigortası yaptırma kararında devlet desteğinin etkili olup olmadığı		Sayı (n)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde
Evet, Etkili oldu		185	43,6	86,4
Devlet desteği olmasa da yapmıyordum		29	6,8	13,6
Toplam		214	50,5	100,0
Cevapsız		210	49,5	
Toplam		424	100,0	
Bilgisi olmayanlar için Sigorta poliçesinin %50 sini devlet ödese tarım sigortası yaptırıp yaptırmayacakları		Sayı (n)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde
Evet yaptırım		201	47,4	71,3
Hayır yaptırmam		81	19,1	28,7
Toplam		282	66,5	100,0
Cevapsız		142	33,5	
Toplam		424	100,0	
Üreticilerin Tarım Sigortası yaptırma kararına etkili olan Faktörler		Sayı (n)	Yüzde (%)	
	Sürekli afet riskinin olması	67	28,6	
	Basın haberleri	3	1,3	
	Tanıdıklarının yaptırması	29	12,4	
	Devlet Desteğinin olması	94	40,2	
	Sigorta yaptıranların kazanımlarını görmem	35	15,0	
	Diğer	6	2,6	
Toplam		234	100,0	

Tablo 2'den anlaşıldığı üzere tarım üreticilerinin % 35'inin devlet destekli tarım sigortası hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Devlet destekli tarım

sigortası hakkında bilgisi olanların içinde tarım sigortası yaptırmalarına %86,4 oranında devlet desteği etkili olmuştur.%13,6'sı ise devlet desteği olmasa da sigorta yaptıracağını ifade etmektedir. Devlet destekli tarım sigortası hakkında bilgisi olmayanların %71'i, eğer primin %50 sinin devlet tarafından karşılandığını bilselerdi 'sigorta yaptırdık" diye görüş belirtmişlerdir. Üreticilerin %29'u ise yinede sigorta yaptırmazdık şeklinde görüş belirtmişlerdir. Devlet destekli tarım sigortası yaptıranların tarım sigortası yaptırmalarında en önemli etkenler sırası ile; %40,2 ile devlet desteğinin olması, %28,60 ile sürekli afet riskinin olması, %15 ile diğer sigorta yaptıranların kazanımlarını görmeleri, %12,4 ile tanıdıklarının yaptırmaması, %1,3 ile basın haberleri ve %2,6 de ile diğer faktörler etkili olmuştur

Tablo 3. Tarım Sigortası Yaptırmayan Üreticilerin Sigorta Yaptırmama Nedenleri ve Öğrenme istekleri

Sigorta Yaptırmama Nedenleri		N	Yüzde (%)
	Bu konuda bilgim yok	79	16,9
	Zararlarının ödeneceğine inanmıyorum	56	12,0
	Nerede nasıl yapacağını bilmiyorum	41	8,8
	Maliyetinin yüksek olması	165	35,3
	Çevremde olumsuz örnekler var	26	5,6
	Tevekkül ettim ne olacağına olur	100	21,4
Toplam		467	100,0
Tarım Sigortası konusunda düzenlenecek bir eğitim programına katılmak isteyip istemedikleri		Sayı (n)	Yüzde %
	Evet katılıyorum	346	81,6
	Hayır zannetmiyorum	78	18,4
Toplam		424	100,0

Tablo 3'den görüldüğü üzere; ankete katılanların devlet destekli tarım sigortası yaptırmayanların yaptırmama sebepleri sırası ile; %35,3'ünün sigorta maliyetini yüksek bulması, %21,4 'ünün kadere tevekkül etmesi, %16,9'unun bu konuda bilgisinin olmaması, %12 'si ise zararlarının ödeneceğine inanmıyor olması, %8,8'inin ise nerede nasıl yapılacağını bilmiyor olması ve %5,6'sının ise çevrelerindeki olumsuz örneklerden etkilenmiş olmalarıdır. Ankete katılan çiftçilerin %81'i (346 kişi) devlet destekli tarım sigortası konusunda düzenlenecek bir eğitime katılacağını ifade etmiştir; %18'i (78 kişi) ise katılmayacağını bildirmiştir.

Tablo 4. Çiftçilerin Yaş Grupları ile Sigorta Yaptırma Durumları Arasındaki İlişki (P<0,01)

			Bu güne kadar hiç tarım sigortası yaptırıldınız mı?		Toplam	P	Pearson Chi-Square
			Evete	Hayır			
Yaş	18-25	Sayı	3	0	3	0,000	42,252
		% Yüzde	100,0%	,0%	100,0%		
	26-35	Sayı	9	14	23		
		% Yüzde	39,1%	60,9%	100,0%		
	36-45	Sayı	31	39	70		
		% Yüzde	44,3%	55,7%	100,0%		
	46-55	Sayı	52	71	123		
		% Yüzde	42,3%	57,7%	100,0%		
	56 ve üzeri	Sayı	33	172	205		
		% Yüzde	16,1%	83,9%	100,0%		
Toplam		Sayı	128	296	424		
		% Yüzde	30,2%	69,8%	100,0%		

Yapılan analizde çiftçilerin yaş grupları ile sigorta yaptırma durumları arasında %1 önem seviyesinde ters yönlü bir ilişki bulunmuştur (P<0,01). Yaş artışına bağlı olarak sigorta yaptırma oranı azalmaktadır. Yaşları 18-25 aralığında bulunan çiftçilerin tamamı tarım sigortası yaptırırken, 56 ve üzeri yaş grubunda sigorta yaptırmama oranı %83,9'lara kadar çıkmıştır.

Tablo 5. Çiftçilerin Eğitim Durumları ile Sigorta Yaptırma Durumları Arasındaki İlişki (P<0,05)

			Bu güne kadar hiç tarım sigortası yaptırıldınız mı?		Toplam	P	Pearson Chi-Square
			Evete	Hayır			
Eğitim durumu	Okur-yazar değil	Sayı	1	13	14	,050	9,191
		% Yüzde	7,1%	92,9%	100,0%		
	Okur-yazar	Sayı	9	14	23		
		% Yüzde	39,1%	60,9%	100,0%		
	İlkokul-ilköğretim	Sayı	87	222	309		
		% Yüzde	28,2%	71,8%	100,0%		
	Lise	Sayı	22	29	51		
		% Yüzde	43,1%	56,9%	100,0%		
	Ön lisans ve üzeri eğitime sahip	Sayı	9	18	27		
		% Yüzde	33,3%	66,7%	100,0%		
Toplam		Sayı	128	296	424		
		% Yüzde	30,2%	69,8%	100,0%		

Çiftçilerin eğitim durumları ile sigorta yaptırma durumları arasındaki ilişki önemli bulunmuştur. Eğitim durumuna bağlı olarak sigorta yaptırma oranı (%43,1) en çok lise mezunları olan işletmecilerdedir.. En az tarım sigortası yaptırma oranları sırası ile okuryazar olmayanlarda (%7,1), ilköğretim mezunlarında (%28,2), önlisans ve üzeri eğitime sahip olanlarda (%33,3) ve okur yazar olanlarda (%39,1) olduğu bulunmuştur.

Tablo 6. İşletmelerin Arazi Büyüklüğü ile Sigorta Yaptırma Durumları Arasındaki İlişki (P>0,05)

			Bu güne kadar hiç tarım sigortası yaptırınız mı?		Toplam	P	Pearson Chi-Square
			Evete	Hayır			
İşletme büyüklüğü	-5 Dekar	Sayı	11	24	35	0,148	6,784
		% Yüzde	31,4%	68,6%	100,0%		
	5-10 Dekar	Sayı	28	59	87		
		% Yüzde	32,2%	67,8%	100,0%		
	10-20 Dekar	Sayı	49	84	133		
		% Yüzde	36,8%	63,2%	100,0%		
	20-50 Dekar	Sayı	31	93	124		
		% Yüzde	25,0%	75,0%	100,0%		
	+50 Dekar	Sayı	9	36	45		
		% Yüzde	20,0%	80,0%	100,0%		
Toplam		Sayı	128	296	424		
		% Yüzde	30,2%	69,8%	100,0%		

İşletmelerin arazi büyüklüğü ile sigorta yaptırma durumları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Bununla birlikte Tablo 6 da görüldüğü üzere, küçük işletmelerin büyük işletmelere göre sigorta yaptırma oranları daha yüksektir. Nitekim işletme büyüklük grubu 20-50 dekar ile 50 dekarın üzerinde olan işletmelerde sigorta yaptırma oranı diğer işletme gruplarına göre daha düşüktür.

Tablo 7. Üreticilerin Yerleşim Yerine Bağlı Olarak Sigorta Yaptırma Durumları Arasındaki İlişki (P<0,01)

			Bu güne kadar hiç tarım sigortası yaptırınız mı?		Toplam	P	Pearson Chi-Square
			Evete	Hayır			
Yerleşim yeri	İlçe merkezi	Sayı	25	26	51	0,000	18,505
		% Yüzde	49,0%	51,0%	100,0%		
	Belde-Kasaba	Sayı	8	57	65		
		% Yüzde	12,3%	87,7%	100,0%		
	Köy	Sayı	95	213	308		
		% Yüzde	30,8%	69,2%	100,0%		
Toplam		Sayı	128	296	424		
		% Yüzde	30,2%	69,8%	100,0%		

Tablo 7'deki analiz sonuçlarına göre, çiftçilerin yaşadıkları yerleşim yerine bağlı olarak sigorta yaptırma durumları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Tablo 7'den görüldüğü üzere, İlçe merkezinde yaşayanların sigorta yaptırma oranı %49,0 ile diğerlerine göre yüksek bulunmuştur. Belde-kasabada yaşayan çiftçilerde bulunan sigorta yaptırma oranı %12,3 ile en düşük bulunmuş iken, köylerde yaşayanlarda bu oran %30,8 olarak bulunmuştur. Köylerde sigorta yaptırma oranının kasabalara göre yüksek çıkmasında köylerdeki kahve kültürü, akrabalığın ve komşuluk ilişkilerinin kasabalara göre daha yüksek olması başlıca faktörler olarak sayılabilir. Ayrıca köylerdeki muhtar ve kooperatif örgütlenmesinin beldelere göre daha etkin ve verimli olması özelliğinin de tarım sigortası yaptırma üzerine etkisi yüksektir. Tarım konusunda yapılan yenilik ve bilgilendirme faaliyetlerinin genellikle köylerden başlatılması da köylerde sigorta yaptırma oranının kasabalardan yüksek çıkmasına etkisi olabilmektedir.

SONUÇ

Küresel ısınmaya bağlı iklim değişiklikleri ve bu değişikliklerin getirdiği öngörülemeyen afetler, tarımsal üretimdeki riskleri artırmıştır. Artan risklerin etkisi altındaki ve üretici gelirlerinin düşme eğiliminde olduğu tarım sektöründe genel üretim seviyelerinin belirli düzeyin altına düşmemesi, nüfus artışı ve olası açlık senaryoları göz önüne alındığında, üzerinde önemle durulması gereken bir husustur. Tarımdaki genel üretim seviyelerinin korunması ise tarım üreticilerinin korunmasıyla gerçekleştirilebilir. Bu bağlamda TARSİM oluşumuyla faaliyete geçen devletin prim desteği verdiği tarım sigortalarının yaygınlaştırılmasının üreticinin korunmasındaki önemi açıktır. Tarım sigortalarında devlet desteğinin tarım sigorta yaptırılmasında çok önemli bir etken olduğu ortaya çıkmakla beraber, geçmişteki olumsuz örneklerin mevcudiyeti ve devlet desteğinden haberdar olmayan üreticilerin varlığı, devlet destekli tarım sigortaları konusunda üreticilerin bilgilendirilmesi ve güvenlerinin sağlanması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre tarım üreticilerinin % 35 inin devlet destekli tarım sigortası hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Devlet destekli tarım sigortası hakkında bilgisi olanların içinde tarım sigortası yaptırmalarına %86,4 oranında devlet desteği etkili olmuştur. Aynı zamanda ankete katılan tarım işletmecilerinin %35,3'ü tarım sigortası yaptırmama nedenleri arasında sigorta maliyetinin çok yüksek olduğu görüşündedir. Devlet destekli tarım sigortası hakkında bilgisi olmayanların %71'i, eğer primin %50 sinin devlet tarafından karşılandığını bilselerdi 'sigorta yaptırдык' diye görüş belirtmişlerdir.

Ankete katılan 424 çiftçinin %30,2'si devlet destekli tarım sigortası yaptırmış olup, büyük bir kısmı olan %69,8'i ise henüz tarım sigortası yaptırmamıştır. Ankete katılan 424 tarım işletmecisinin %36 'sı tarım sigortası ve tarım sigortasının nerede

yapıldığı konusunda dahi bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir. Tarım işletmecilerinin yalnızca %22'si şimdiye kadar bir uzman tarafından tarım sigortası konusunda tam olarak bilgilendirilmiş olup, çok büyük bir kısmı olan %57'lik kesim ise tarım sigortası konusunda şimdiye kadar hiç bilgilendirilmediğini ifade etmişlerdir. Çiftçilerin yaklaşık %78'nin ise ya bilgisi yok ya da kısmen bilgisinin var olması durumu, sigorta konusunda yöre çiftçisinin bilgilendirilmesi gerektiğini açıkça göstermektedir. Çünkü %47,4 oranında bilgilendirme sonrası sigorta yaptırma isteği olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan karşılaştırmalı istatistik analizleri sonuçlarına göre ise; Yaş artışına bağlı olarak sigorta yaptırma oranı azalmaktadır İstatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Yaşları 18-25 aralığında bulunan çiftçilerin tamamı tarım sigortası yaptırırken 56 ve üzeri yaş grubunda sigorta yaptırmama oranı %83,9'lara kadar çıkmıştır. Çiftçilerin eğitim durumları ile sigorta yaptırma durumları arasındaki ilişki önemli bulunmuştur. Eğitim durumuna bağlı olarak sigorta yaptırma oranı (%43,1) en çok lise mezunları olan işletmecilerdedir.. İşletmelerin arazi büyüklüğü ile sigorta yaptırma durumları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. küçük işletmelerin büyük işletmelere göre sigorta yaptırma oranları daha yüksektir. Çiftçilerin yaşadıkları yerleşim yerine bağlı olarak sigorta yaptırma durumları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. İlçe merkezinde yaşayanların sigorta yaptırma oranı %49'dur.

Sonuç olarak tarım üreticilerinin tarım sigortası ve devlet pirim desteği (%50) konusunda bilgilendirilmeleri gerekmekte olup, bunun için yerleşim yerlerinden panel ve konferanslar düzenlenmelidir. Çünkü yapmış olduğumuz örnek çalışmada, tarım üreticilerinin %57'lik büyük bir kesimi tarım sigortası konusunda şimdiye kadar hiç bilgilendirilmediklerini belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarında görüleceği üzere, tarım sigortası yaptıran üreticilerin büyük bir kısmı devlet pirim desteği nedeni ile sigorta yaptırmış, halen sigorta yaptırmayanların büyük bir bölümü ise devlet pirim desteği konusunda bilgilendirildiğinde tarım sigortası yaptırma konusunda ikna olabilecekleri tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Dinler, T. (2004). *Avrupa Birliği ve Türkiye Tarımında Risk Yönetim Programları*, (www.zmo.org.tr/etkinlikler/abgst03/17.pdf).
- Güngör, M. (2006). *Türkiye'de Tarım Sigortası Uygulamaları Ve Devlet Destekli Tarım Sigortası*. Yayınlanmamış Y.Lisans Tezi, İstanbul.
- Tümtaş, H. (2007). *Tarım Sigortaları Havuzu Modelinin Geleceği*, Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi. İstanbul.
- www.tarsim.org.tr/faaliyetraporu.pdf10.05.2012)